

Charles Grier Sellers (1923. – 2021.)

Charles Grier Sellers (1923. – 2021.)

(Fotografija: <https://www.nytimes.com/2021/09/24/books/charles-g-sellers-dead.html>)

Utjecajni američki povjesničar dr. Charles Grier Sellers Junior napustio nas je 23. rujna 2021. godine u 98. godini života. Profesor Sellers tijekom duge karijere uspio je ostvariti cilj svakoga ambicioznog povjesničara – uzburkati ustaljena mišljenja te potaknuti lavinu debata oživljavajući na taj način razdoblje o kojemu piše. Radi se ponajprije o američkoj povijesti prve polovice 19. stoljeća. Iako profesor Sellers nije uspio promijeniti mišljenje većine povjesničara, njegovi argumenti o prirodi odnosa kapitalizma i demokracije, kao i stanja američke nacije prije industrijalizacije, bili su toliko snažni da su do temelja zatresli historiografiju tog vremena.

Charles Sellers rodio se u Sjevernoj Karolini u gradu Charlotte 1923. godine. Počevši od nule, otac Charles Grier Sellers s vremenom je postao jedan od šefova američke naftne tvrtke *Standard Oil*. Sellersova majka Cora Irene radila je za crkvu. Oba roditelja bili su iskreni vjernici, pripadnici prezbiterijanske crkve. Takva pozadina nije spriječila profesora Sellersa da se u odrasloj dobi,

zahvaljujući svojoj karijeri i javnom aktivizmu, svrsta među velike kritičare kapitalizma, ali i da odbaci religiju. Poznavatelji rada i života profesora Sellersa mogli bi se složiti da su stupovi Sellersove karijere i njegova svjetonazora upravo borba protiv kapitalizma i socijalne nepravde u američkom društvu.

Profesor Sellers postao je prvostupnik povijesti na Harvardu 1947. godine, nakon što mu je studiranje produženo (trebao je završiti studij 1945. godine) zbog služenja u američkoj vojsci tijekom Drugoga svjetskog rata. U vojsci je postigao čin stožernog narednika. Kasnije, 1950. godine, Sellers je doktorirao na Sveučilištu Sjeverna Karolina, Chapel Hill. Prva stanica njegove karijere bila je na Odsjeku za povijest Sveučilišta Maryland, gdje je predavao od 1950. do 1951. godine. Sljedećih osam godina provest će na Sveučilištu Princeton te će se zatim zaposliti na Sveučilištu Kalifornija, Berkeley, gdje će ostati do kraja karijere te ostvariti titulu redovnog profesora. Od mnogih stipendija i nagrada koje je dobio treba izdvojiti Bancroft Prize kao jednu od najprestižnijih nagrada. Dobio ju je 1967. godine za biografiju predsjednika Jamesa K. Polka pod naslovom *James K. Polk: Continentalist, 1843-1846*. Rad profesora Sellersa, međutim, nije obilježila ta njegova uspješnica, već knjiga izdana 1991. godine pod naslovom *The Market Revolution: Jacksonian America, 1815-1846*. Prema novinaru *New York Timesa* Clayu Risenu, profesor Sellers htio je dokazati da je pokret američkog predsjednika Andrewa Jacksona izrastao iz antagonizma američkih građana spram kapitalizma i industrijalizacije. Prema Sellersu, demokracija i kapitalizam nisu izrastali u simbiozi. Štoviše, surovi kapitalizam nagrizaio je dotadašnji demokratski način života. Promjene koje su uslijedile nakon procesa modernizacije putem industrijalizacije zadirale su duboko u svaku poru društva. Naprimjer, uslijedile su promjene u načinu na koji ljudi štiju Boga, spavaju i ulaze u seksualne odnose.¹ Američki povjesničar Richard R. John kritizirajući aspekte Sellersovih argumenata na kraju ipak hvali doprinos knjige skretanju pažnje povjesničara s uloge „biračkog tijela [...] na ulogu javnih politika i države“ u uvođenju društvenih noviteta. Sellers uzdiže ulogu javnih politika kao „neizostavnog“ agenta promjene. John hvali taj Sellersov uvid te zaključuje kako se radi o „značajnom doprinosu našem razumijevanju vitalnog, ali često zanemarenog, dijela američke prošlosti.“² Povjesničar Steven C. Bullock kritizira Sellersovo preuveličavanje sukoba predsjednika Andrewa Jacksona s bankarskim lobi-jem te upozorava da je američka javnost bila puno više ambivalentna spram ekonomskih promjena nego što to Sellers prikazuje. Usprkos tomu Bullock na kraju ipak piše kako knjiga predstavlja „snažni izazov uskogrudnim pogledima“ na to razdoblje američke prošlosti.³

¹ Clay Risen, „Charles Sellers, 98, Historian Who Upset the Postwar Consensus, Dies,“ *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2021/09/24/books/charles-g-sellers-dead.html> (posjet 6.5.2022).

² Richard R. John, „The Market Revolution: Jacksonian America, 1815-1846 by Charles Sellers,“ *The New England Quarterly* 66/2 (1993): 302-305.

³ Steven C. Bullock, „The Market Revolution: Jacksonian America, 1815-1846 by Charles Sellers,“ *The Pennsylvania Magazine of History and Biography* 118/1-2 (1994): 149-151.

Charles Sellers neće ostati upamćen jedino kao povjesničar. Drugo kri-
lo njegova javnog djelovanja – politički aktivizam u borbi za građanska prava
američkih crnaca te antiratni aktivizam – jednako će snažno obilježiti njego-
vu ostavštinu. Kao profesor na Sveučilištu Berkeley u Kaliforniji Sellers se
uključio u proteste protiv segregacije te je sudjelovao i na poznatim *Freedom
riders* protestima, u okvirima kojih su se aktivisti vozili autobusima sa sjevera
Amerike na još uvijek segregirani jug te pritom kršili pravila sjedenja za crnce
i bijelce. Poznata je i priča o profesoru Sellersu koja je predstavljena u članku
New York Timesa. Tijekom borbe za slobodu govora na Sveučilištu Kalifornija
u Berkeleyju policija je uhitila jednog od Sellersovih kolega. Istog je trenutka
profesor Sellers zajedno s prisutnim studentima sjeo na policijski auto. Drugi
Sellersov kolega, kada je vidio što se događa, upitao ga je što on to radi na po-
licijskom autu. Odgovor profesora Sellersa možda najbolje predstavlja njegov
pogled na život. Odgovorio je protupitanjem: „A što ti radiš tamo dolje?“⁴

Iako nije bio marksist, kao što mu se često pripisuje, profesor Sellers
bio je radikalni borac za ljudska prava, klasnu ravnopravnost te demokraci-
ju. Iza sebe je ostavio ženu, sinove Grier i Steena, kćer Janet i dvoje unuka.
Smrću Charlesa Sellersa američka historiografija izgubila je povjesničara koji
se pokazao dovoljno hrabrim da se svojim stavovima suprotstavi akademskoj
historiografiji, ali i širem društvu. Oni članovi društva koji su spremni poten-
cijalno platiti cijenu za svoje glasno neslaganje s većinom izuzetno su vrijedni
te za njih možemo reći da u tim svojim istupanjima personificiraju vrijednosti
demokratskog i otvorenog društva. Profesor Sellers jednom je prilikom obja-
snio svoj pogled na modernu američku povijest na sljedeći način: „Kada sam
vidio kako povjesničari naoružavaju Sjedinjene Države za Hladni rat tako što
izbacuju klasnu svijest iz ljudske percepcije jako sam se zabrinuo. Sakrili su
izrabljivački kapitalizam u privlačni demokratski kaput, njihova mitologija o
sporazumnom demokratskom kapitalizmu očistila je egalitarno značenje de-
mokracije.“⁵ Ovaj citat možda najbolje opisuje vrijednosti profesora Sellersa,
tj. njegovu borbu za prava i bolji život prosječnih građana SAD-a.

⁴ Rise, „Charles Sellers.“

⁵ Hank Reichman, „Charles G. Sellers, 1923-2021,“ Academe Blog – The blog
of Academe magazine, <https://academeblog.org/2021/09/27/charles-g-sellers-1923-2021/> (posjet 6.5.2022.).

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 17 2022.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti,
godina XVII, broj 17, 2022.

Glavni i odgovorni urednik
Ivan Mrnarević

Zamjenik glavnog urednika
Ivan Ćorić

Uredništvo
Petar Bešlić
Ivan Ćorić
Ivana Đorđić
Ivan Mrnarević
Stanka Mujo
Filip Šimunjak
Marko Zidarić

Urednici pripravnici
Tomislav Bilić
Marija Biščan
Ivan Mudrovčić
Tijana Vokal

Redakcija
Petar Bešlić
Tomislav Bilić
Marija Biščan
Ivan Ćorić
Ivana Đorđić
Ivan Mrnarević
Ivan Mudrovčić
Stanka Mujo
Filip Šimunjak
Tijana Vokal
Marko Zidarić

Tajnik Uredništva
Petar Bešlić

Recenzenti
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Irena Bratičević
dr. sc. Neven Budak
dr. sc. Ivana Buljan
dr. sc. Ivana Gubić
dr. sc. Sanja Lazanin
dr. sc. Ana Pavlović

dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Kornelija Jurin Starčević
dr. sc. Goran Sunajko
dr. sc. Filip Šimetin Šegvić
dr. sc. Zrinka Pešorda Vardić

Lektura za hrvatski jezik
Jozo Akrap
Tina Čatlaić
Mislav Graonić
Lea Ivanković
Lorena Lelek
Marija Mrnjavac
Martina Perak
Nika Pulig
Josipa Skenderović
Darko Vasilj
Jakov Zidarić
Matea Žnidarec

Lektura za engleski jezik
Anamarija Brusić

Oblikovanje
Marko Maraković, FF-press

Prijevod s engleskog jezika
Ivan Mrnarević
Marko Perišić
Filip Šimunjak

Prijevod s mađarskog jezika
Saša Vuković

Izdavač
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Tisak
Studio Moderna d.o.o.

Naklada
Tiskano u 100 primjeraka.

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim radovima izražavaju isključivo stavove i mišljenja autora i ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa financirano je novcem dobivenim na natječaju za studentske projekte Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i sredstvima koje je ustupio Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta.

Redakcija časopisa Pro tempore iskreno zahvaljuje Odsjeku na financijskoj podršci.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva

Odsjek za povijest
(za: Uredništvo Pro tempore)
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3, 10 000 Zagreb

Kontakt

casopis.protempore@gmail.com

Web-stranica

<https://protempore.ffzg.unizg.hr/>